

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظام اقتصادی در نهج البلاغه

مؤلفین:

محسن محمدی ایوانکی

رضا امرائی

با مقدمه ای از دکتر حسن سبحانی

استاد دانشگاه تهران

سر شناسه	محمدی ایوانکی، محسن، ۱۳۷۰ -
عنوان و پدیدآور	نظام اقتصادی در نهج البلاغه / مؤلفین: محسن محمدی ایوانکی، رضا امرائی
مشخصات نشر	تهران، نور علم.
مشخصات ظاهری	۲۰۷ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۳۴۳-۴ :
موضوع	اسلام و اقتصاد.
موضوع	اسلام و اقتصاد - نهج البلاغه.
شناسه افزوده	امرائی، رضا، ۱۳۶۴، مولف.
شناسه افزوده	سبحانی، حسن، ۱۳۳۲.
رده بندی کنگره	۱۳۹۸ ع ۳ / م ۲۳۰ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷/۸ :

نشر نور علم: تهران - خ انقلاب - خ منیری جاوید (اردیبهشت) - پ ۱۴ - تلفن: ۶۶۴۰۵۸۹۴ و ۶۶۴۰۵۸۸۰

۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ moree_1@yahoo.com فروشگاه: دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

- نظام اقتصادی در نهج البلاغه
- مؤلفین: محسن محمدی ایوانکی، رضا امرائی
- با مقدمه ای از دکتر حسن سبحانی
- ناشر: نور علم
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۳۴۳-۴
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸
- چاپ و صحافی: الغدير
- قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

در صورت عدم دسترسی به کتابهای این انتشارات، از طریق تماس با
۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ کتابها با پست به تمام نقاط ایران ارسال می شود.

فهرست

۱	مقدمه.....
۳	پیشگفتار.....
۵	فصل اول: کلیات.....
۵	نگرش‌های متفاوت به اقتصاد اسلامی.....
۱۱	فصل دوم: چیست نظام اقتصادی.....
۱۲	۱-۲- تعریف نظام اقتصادی.....
۱۶	۲-۲- نظام اقتصادی در مقابل نظام اقتصادی سوسیالیسم.....
۱۹	فصل سوم: در جستجوی روح نظام اقتصادی در نهج‌البلاغه.....
۱۹	۱-۳- خداشناسی.....
۲۰	۳-۱-۱- خالق، رب.....
۲۱	۳-۱-۲- عادل.....
۲۲	۳-۱-۳- منعم، رزاق، بی‌نیاز مطلق.....
۲۳	۳-۲- هستی‌شناسی-انسان‌شناسی.....
۲۵	۳-۲-۱- هدفمند بودن خلقت.....
۲۷	۳-۲-۲- ساحات زندگی.....
۲۷	۳-۲-۲-۱- نگرش صحیح به دنیا.....
۳۴	۳-۲-۲-۲- دنیا و آخرت.....
۳۹	۳-۲-۳- فقر مطلق انسان مقابل خداوند.....
۴۰	۳-۳- علم در نهج‌البلاغه.....
۴۳	۴-۳- مال (ثروت).....
۴۹	۵-۳- علم و مال (ثروت).....
۵۰	۶-۳- سنن الهی در جوامع.....
۵۰	۳-۶-۱- ابتلاء الهی.....

- ۵۲..... ۳-۶-۲- دعا
- ۵۳..... ۳-۶-۳- گناه و توبه از گناه
- ۵۴..... ۳-۶-۴- حج
- ۵۴..... ۳-۶-۵- زکات
- ۵۶..... ۳-۶-۶- صدقه
- ۵۶..... ۳-۶-۷- صلۀ رحم
- ۵۷..... ۳-۶-۸- خروج مال حرام از زندگی
- ۵۷..... ۳-۶-۹- شکر
- ۵۸..... ۳-۷-۷- صفات (اعمال) پسندیده اقتصادی
- ۵۹..... ۳-۷-۱- حب و بخشش
- ۶۰..... ۳-۷-۲- خری
- ۶۱..... ۳-۷-۳- میانه روی در زندگی
- ۶۱..... ۳-۷-۴- قناعت
- ۶۲..... ۳-۷-۵- کمک به طبقه ضعیف جامعه
- ۶۴..... ۳-۷-۶- قدردانی نعمت
- ۶۴..... ۳-۸-۱- صفات (اعمال) ناپسند اقتصادی
- ۶۵..... ۳-۸-۱- ظلم
- ۶۶..... ۳-۸-۲- پرخوری
- ۶۷..... ۳-۸-۳- مال حرام و مستی نعمت
- ۶۸..... ۳-۸-۴- حسد و آرزوی دراز
- ۷۰..... ۳-۸-۵- بخل
- ۷۲..... ۳-۸-۶- طمع و حرص
- ۷۴..... ۳-۸-۷- فخر و کبر
- ۷۴..... ۳-۹-۱- مباحثی دیگر از روح نظام اقتصادی در نهج البلاغه
- ۷۴..... ۳-۹-۱- فرد یا جامعه
- ۷۶..... ۳-۹-۲- تقدیر رزق (روزی)
- ۷۹..... ۳-۹-۳- کار و کوشش

۸۰	 ۳-۹-۴ مصرف
۸۱	 ۳-۱۰-۱ سبک زندگی اقتصادی انبیاء و اوصیاء
۸۳	 ۳-۱۰-۱ رسول اعظم (ص)
۸۵	 ۳-۱۰-۲ امیرالمومنین علی (ع)
۸۷	 ۳-۱۰-۳ حضرت داوود (ع)
۸۸	 ۳-۱۰-۴ حضرت موسی (ع)
۸۹	 ۳-۱۰-۵ حضرت عیسی (ع)
۹۱	 فصل چهارم: اهداف نظام اقتصادی در نهج البلاغه
۹۲	 ۴-۱-۱ هدف غایی
۹۳	 ۴-۲-۱ اهداف میانی
۹۶	 ۴-۲-۱ عدل
۹۹	 ۴-۲-۲ توسعه
۱۰۰	 ۴-۳-۱ فقر و غناء
۱۰۱	 ۴-۳-۱ فقر
۱۰۳	 ۴-۳-۲ جدال فقر و غناء
۱۰۷	 فصل پنجم: در جستجوی شکل نظام اقتصادی در نهج البلاغه
۱۰۸	 ۵-۱-۱ مالکیت
۱۱۰	 ۵-۲-۱ بازتوزیع ثروت و درآمدها
۱۱۲	 ۵-۳-۱ تجارت و کسب و کار
۱۱۵	 ۵-۴-۱ حکومت در نهج البلاغه
۱۱۵	 ۵-۴-۱ فلسفه وجود حکومت (دولت)
۱۱۸	 ۵-۴-۱-۱ ضرورت تشکیل حکومت
۱۲۱	 ۵-۴-۱-۲ اهداف اصلی تشکیل حکومت
۱۲۵	 ۵-۴-۱-۳ رمز موفقیت یک حکومت
۱۲۸	 ۵-۴-۱-۴ ویژگی‌های کارگزاران حکومت
۱۴۰	 ۵-۴-۲ حقوق متقابل حکومت و مردم

- ۱۴۲ ۵-۴-۱- وظایف حاکم مقابل مردم
- ۱۴۳ ۵-۴-۲- حقوق مردم مقابل حاکم
- ۱۴۴ ۵-۴-۳- سیره حکمرانی اقتصادی
- ۱۴۴ ۵-۴-۱- بیت‌المال
- ۱۵۵ ۵-۴-۳- طبقات اجتماعی- یک پیوند سیستماتیک (نظام‌مند)
- ۱۷۱ ۵-۴-۳- بازار
- ۱۷۴ ۵-۴-۳- تامین اجتماعی، توجه ویژه به طبقه ضعیف جامعه
- ۱۷۹ ۵-۴-۵- تاملی بر دریافت خراج و زکات
- ۱۹۵ فصل ششم: تاملی بر محتوی نظام اقتصادی از دیدگاه اسلام
- ۱۹۷ منابع

مقدمه

همواره بر آن بوده‌ام که «ادیان توحیدی» رویکردهای بنیانی و قطعی به سمت و سوی سعادت انسان در عرصه‌های مختلف را می‌نمایانند و تکاپوهای بشر کنجکاو و در جستجوی حقیقت را در محدوده‌ای عاری از انحرافات بنیان‌کن ممکن می‌سازند. در عین حال، خداوند انسان را به گریزهای خلق کرده است که حتی فهم چگونگی‌های خلقت را در محدوده عقلانی خویش و عاری از این همه بی‌پایید لیکن استمرار تلاش او برای رفع کاستی‌های پویش‌های عالمانه، ناگزیر او را بر ادامه راه به همان رویکردهای بنیانی و قطعی ادیان الهی نزدیک و با آن‌ها مانوس می‌نماید و بر این ترتیب عقل و نقل مبتنی بر وحی حتی اگر ناخواسته هم باشد سرانجام از ابزارهای مشترک شناخت حقایق تلقی خواهند شد.

تحقیقا سیستم اقتصادی نیز از این قاعده کلی مستثنی نبوده و در گذار زمان، ما با همگرایی سیستماتیک و میل آنها به سیستم اقتصادی اسلام که وجوه اقتصادی نهج‌البلاغه یکی از برجسته‌ترین مصادیق آن می‌باشد؛ مواجه خواهیم شد و تحقق این مهم صرف‌نظر از چگونگی حاکمیت‌های سیاسی اسلام خیلی دور نخواهد بود. به از این رو ترسیم ابعادی از سیستم اقتصادی متبلور در نهج‌البلاغه، تلاشی مناسب و لازم برای طراحی سیستم اقتصادی موعود انسان عصر ما و لذا در خور تقدیر است. برای آقایان محسن محمدی و رضا امرائی که با نهایت علاقه و در شروع تحقیقات اقتصادی خویش بر این مسیر مبارک شده‌اند، آرزوی توفیقات بیشتری دارم.

حسن سبحانی

استاد دانشگاه تهران

مرداد ماه ۱۳۹۸